

ИЛАЛТЫМНАЙ НҮРӨӨТЭ ДОХЁО ЗЭДЭЛБЭ

Дайсан шархатажа шунаа адхан шуухирна, — үхэлтэ сохилтоор нэрбэн сохие!

МОСКВАЕ ГЕРОИЧЕСКААР ХАМГА АЛАГШАД. Агаарай довтолгооно хамгаалжа алимгы буудал буулгана. (ТАСС-эй фотохроникэ).

95-дахи немецкэ ябган сэрэгэй дивизи яажа бута сохигдоһон байгааб

БАРУУН-УРДА ФРОНТ, декабрин 10. (ТАСС-эй спецкорр). Елец городской оршондо немецкэ ябган сэрэгэй генерал Матернерэй 45-дахи дивизи ба генерал Сикс фон Армин гэгшын 95-дахи дивизи дууһан бута сохигдоһон тухайда мүнөөдөр Советскэ Информбюро мэдээсэ. Эдэ хоёр дивизин нэгшын — 95-дахинь — командир Руссаяновай частьнуудай ба командир Крючкинай кавалеристүүдэй бута сохигһон тухайда нэгэ хэдм тодорхойлогчье харуулахна.

Манай боесүүд немецүүдтэ гөтө хажуу талаанаан довтоло. 95-дахи немецкэ ябган сэрэгэй дивизи мөдөн гэдэргэе сухариха эхилэб. Манай морин сэрэгшадэй нөлөөгүд, ябган сэрэгшадэй нөм, граната ба жаданууд немецүүдтэ харгадан лэ газартань маннан худалһан байгаа. 3 деревни шадар болоһон байлаануудта 280-дахи немецкэ ябган сэрэгтэй полк бута сохигдоо. Эдэ немецүүд 900-һаа дээшэ солдат ба офицерэе алуулба. Хүн зонтой С. ба Д. гэжэ пунктуудай оршондо тус дивизи үшөөг 1 полкоо ба гурбадахи полкманг 2 батальон

ниие гэбэ. Манай частьнууд өхэ олон трофейнууде булан абаһан байна. Немецкэ командовани өөрингөө дивизин үлэгдэһе абархын түлээ үсгэлдэр манда эсэргүүсүүлэн штурмовой ба бомбардировочно авиацияга табилба. Зүгээр, манай метрбительнуудээр ба хүсэтэ зенитне артиллерийнай галаар угтагдаһан фашистка олоноуд дүрбэн бомбардировочигөө гээгээд бүл гэрээшэе арилшо. Манай боесүүд — морин сэрэгшэд 95-дахи ябган сэрэгшын дивизид эсэргүүсүүлэн байлаануудта имгата өхэ баатаршалга ба героизм гаргаба. Нүхэд Бузиний ба Итшкин гэгшэдэй подразделениеүүд немецүүдтэй баталонтой ушараад, тэрэниие морито жагсаалараа бута сохигба. Морин сэрэгшадэй хүртэ атакые тачанка дээрэ тодохдоһон станково пулемедуудай буудалга дамжаба. Энэ байлаанда манай морин сэрэгшэд 200 хүртэр фашистка солдатудые сабжаһа алаһан байна.

ГЕНЕРАЛ КУЗНЕЦОВОЙ БОЕЦУУ ДАЙСАНИЕ ТҮРИЖЭ ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

БАРУУН ФРОНТЫН ХОНТО УЧАСТОК, декабрин 13. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Декабрин 5-ай хүни генерал Кузнецовой частьнууд контрдоптолгодо оробо. Дайсан халаа байлаһан болоһон цавар дээрэ хэдэн зуун солдат ба офицерэе алуулжа ба шархатуулжа, танк, автомашинна өхэ буу ба сэрэгэй бусад хэрэгсэлүүдтэ орхөд, эмхи гурим-гүйгөөр гэдэргэе сухариха эхилһэн байна. Дүрбэн үдэрэй турша соо байдажа Кузнецовой боесүүд Яхрома городые хүсэд эзэлээд дайсанай сухариха ябган дивизионуудые намнажа, Клин городской баруун-урда захата гараба.

Декабрин 11-эй үгэлэһөө ахилээд генерал Кузнецовой частьнууд болбо дайсанай 14-дэй моторизованно ябган сэрэгтэй 23-дахи ба 6-дах танкова дивизионуудай бута сохигдоһон частьнуудай үлэгдэлүүдтэ намтан мурдлагае үргэлжэлһэн байна.

Манай нэгэ часть Ленинградскэ шоссее тава сохлжэ гараад, Б. нууриние эзэлэе, нүгөөн нэгэ часть Р. нууриние эзэлэе зуураа нилээд өхэ трофейнууде буулажа абаба. Эхэ үгэлдэр нүхэр Кузнецовой частьнууд дайсаные түрэн намналгаа үргэлжэлһэн байгаа.

Улаажармеед Кичагин гайхамшаг баатаршалгы гаргаба. Нэгэ гөрэй подвал соо байрлан буглар фашистка автоматичигууд болбо К. тохойной рифондох немецүүд атаквалажа байһан манай боесүүдтэй замшын хаагача байгаа. Нүхэр Кичагин немецкэ автоматуудай тон шанта буудалган соогуур тэрэ подвал тээшэн абагуйһэнөөр мурдхыжэ ошоод, гранатуудые шидэжэ, немецкэ автоматичигууде буттынь үгы хажарчиба. Ехэ буунай командир Тузово гэдэг энэ тохойной түлээ болоһон байлаанда мун зүрхэлит абагуйһанууде гаргаһан байна.

ИСТРАДА

ИСТРА, декабрин 14. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Бута хүрөөһөн немецкэ танк нууд, ашаанай машинанууд, хүмаришһэн бензинодигторнууд, тэһе талгитанан хүүргэнүүд, шатаһанан деревниүүд — эдэ хадаа Истра город тээшэ ошохо замые сэхэ заана.

Немецүүд хадаа генерал Рокоссовскын героическэ частьнуудай сохилтоонуудтай дайралдахадаа, бүтэн машинанууд ба өхэ бууруудаанье абаха забгүйгөөр тэдбэн сухариха. Шархатаһадаа хапат гү, ади ажаад тэрбэлһэн байха юм. Немецкэ зарим частьнуудтар минировалгөһөн харгынүүд дээр сухарихан дайсанай нүгөөлэе частьнуудын өһөдлынгөө минировалгөһөн дайрада тэһе биса хүрээдэ байна. Истрада орохо замууд ба городой үйлэвэрүүдтэ фашистка солдатуд ба офицерүүдтэй үхэрнүүд, үхэһэн морилууд таржа хэбтөнө.

Немецүүд болбол город соо ойро зуура тогтоо. Тинхэдээшэ, оборондо хэжэ шадаагүй. Юуб гэхэд, тэдэй хүсэһинь барагдалан, зоригтын хухарһан байгаа. Немецкэ солдатуд гэр бүриэ минирүүдтэ табиһан байна. Москвада орошо шадангүй сумарихандаа үбөрхэн, адууһан мэтэ, галзуугаар хоролхожо, энэ советскэ городые үгы хэхэ гэжэ шийдэһэн байгаа. Фашистка тэдэ хара золигууд хадаа гэрүүд, киоск нууд ба водопроводой хоолойнууд соогуур, үйлэвэрүүдтэ минировалгөһөн табиһан байна. Гражданска зонной хоргодоһон гэрүүд, шидэлүүд соогуур минировалгөһөн, Хүндөөр шархатаһан солдатуд, офицерүүдтэй үлэһэн гэрүүдтэ минировалгөһөн, тэһе вада татаһан байна.

Немецкэ бусар нохосууд Истрада городто дошхон хэрэгшээр ашалаа. Энэ городто адууриша немецкэ арыатадай ээрхэһэн үдэрнүүдтэ билээр хэзээшэе, ябашы мартхагүйбди! Истрада городто немецүүдтэй байһан үдэрнүүд хадаа хүн зоние ээрхэгээр тамаалага, эхэһэрнүүдтэ хүсөөрөө бололо, тонууд ба адууһан ёһоной ашанууд, хамаагүйгөөр буудан алаһа гэхэ мэтээр дүүрэн байгаа. Истрада городой гражданин, 55 наһатый пензионер Василий Федорович Калинингэ нэгэжэ хөөрөнө.

«Эдэ үдэрнүүдтэ ходо шахуу подвал соо буугааб. Үбгэд, эхэһэрнүүд ба үдбүүд олон байгаа хэн. Подвал соомнай немецүүд орожо өрөөд, түрүүшын үдэе буттанайһан пальто, валенка, сабжа ба ноохон хубсаһанууде буулажа абаа хэн. Мун өдөө хоолойнай зүйлнүүдтэ сүм тоноо. Тэрэнэй удаа өрхөдөө залуу эхэһэрнүүдтэ хүсөөр гаргажа, булан адалһан байна. Советскэ сэрэгүүд городто дүтэлжэ өрөө гэжэ дуулаад байха үедэһэн, немецүүд подвал уруу шланг оруулжа, бидэндэ мурдхытэй уһа хаяжа эхилһэн юм.

Ухирбүрднэй, тэрэһэһэн билээршье мурдхытэй хушагдаһондо байгаа биди. Тэрэнэйгээ һүүдээр немецүүд гэрүүдтэ тэһэжэ захалба... Бидэнэр зугадажа, городой нүгөө захата городтоо биди, немецүүдтэ Улаан Армин намнасаар, би гэртэе буулажа өрөөб. Тэдэ, гэрнэ үгы болоһон байгаа даа. Немецүүд тэһе татаа».

Манай частьнууд болбол оборондо орохые нөдөһөн дайсаные үдэн саашань намнажа, Истрада городой түлээ үсэд шанта байлаа хэжэ үргэлжэлһөөр. Мүнөө манай сапернуудта тон өхэ хүдэлмэри тудад. Хорого һанажаар зоогдоһон хэдэн зуугаад, мингээд минирүүдтэ задалжа хэрэгтэй болобо. Нуурин зон город соогуур ба дүтнэн харгынүүдтэй абана, немецүүдтэй зоолол минирүүдтэ манай сапернуудта заажа үгэлдэ байна.

А. Л. Хамдан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Аддартэ дэтигүү ахаалагша лейтенантнууя оронтто В. А. Лобозов ба Ф. Х. Долгих. (ТАСС-эй фотохроникэ).

С эдхэһэмнай байрлуулһан, сог залгисмай ба дарууһан мэдээлэлүүд эсгэ ороноо хамгаалгын агуулжа дайны фронтнуудта дуудлажа сөлдөд болгоһон. Баруун-Урдах фронттохи шэн зоригто Улаан Армин генерал-лейтенант Костюков толгойлуһан сэрэгүүдтэ немецкэ-фашистка сэрэгүүдтэ бута хад сохөдөд Елец городо эзэлэн абаба гэһэн мэдээсэһе Советскэ Информбюро энэ үдэр тунхаглай. Түрүн бүрхэдһэн мэдэһүүдтэй өһөөр, дайсан болбол байлаһан газар дээрэ 12 мянган хүнөө алуулжа ба шархатуулжа гэһэн байна. Манай частьнууд айхабар өхэ трофейнуудтэ абга. Ростов городой удаа Тихвин, Тихвин городой удаа Елец городнай гэдэргэе манайнгаа гарт оробо. Немецкэ богиоллолтоһоо сүлөөлжэ, түрэд город ба тохойнууд дээгүүрээ алдар суута советскэ тугые дэлгэн мийдүүлһан героическэ сэрэгүүдтэ оромнай тон халуугаар амаршалаа.

Советскэ сэрэгүүд хадаа үлэһэн өһөдлынгөө гарты улам оруулжа, туйлай хатуу шанга сохилтоонууде дайсаңай толгой дээрэ түргэ түргөөр буулгал болонхой. Дайнай дүрбэн харын эсэстэ хүн резервэе һирнуулжа халгалжа байһан Германи болбол резервэе зүбхэн лэ мүнөө хүсэд хэмжээгээр дэлгэжэ байһан Советскэ Союзда орхохо нилээд өхөһөгөөр һуларшадан байһан.

АМАР ЗАЯА ҮГЭНГҮЙГӨӨР ДАЙСАНИЕ СОХИХО!

дэһэн нэгэжэ түрээжэ болоһонгүй гөһөн эдэ сталинска үгэнүүдтэ болоһон өдэ баримта ушаранууд хадаа буруушаһагүй хүсэтэйгөөр баталжа үгэнэ. Манай хүсэл халбаран уржажа байха, дайсанай хүсэл харин дууһажа байна.

Улаан Арми ба манай алдар суугта партизанууд энэ өрөөһөн үлэһе хэрэгшэжэ, немецкэ сэрэгүүдтэй хоорондох хэлхээ холбоһон үлэһе хэрэгшэжэ, хүйтэн уламшадан дамжаһаа гадна, мун үлэжэ үхэхэ ба номо хэрэгсэлээр дутагдаха туйлдан хүрхээ ёһотой.

Хатуу шанга байлаанууд бүхы фронтнууд дээрэ бололоо байна. Улаан Арми болбол энэ фронтан олон олон участогууд дээрэ дайсаные түржэ, советскэ гөрөд ба тохойнуудта дайсанай бабарһаа бусан абажа байна. Дайсаные түржэ гэшэ үшөөд бага хэрэг. «Хэрбээ немецүүд хоорондоо хонолтын дай хэһе хүсөө халал энэһэн бөөдэ абаха», — гэжэ нүхэр Сталин хэлэе хэн. Манай газар орон уруу сүмэрэн орожо өрөөһөн гитлеровскэ бандитуудай нэгэниинье эцдэһе амиды бусачагүй ёһотой. Гитлеровскэ арми болбол манай үргэн уужам дайла дээрэ үхэлөө олохо ёһотой манай советскэ газар дээрэ моголаа олохонь лабайт. Дайсанай гарт байгаа хүртэ зэбсэгын мурта сохино халгалжа хэрэгтэй. Манай трофей үдэр өрөхө бүри одоһорно, тэрэнэ улам бүри өхөөр олоһоруулжа хэрэгтэй. Дайсанай хүн хүсэһэн үгы хэхэ, техникынь булан абаха, гэдэн эдэ зорилгонууд мүнөө табигдаһан. Немецкэ завод ба фабрикануудай хүсэжэ бүтээхгүй өхөөр гитлеровскэ армие

Генерал Лелюшенкын сэрэгүүд Клин городые эзэлбэ

БАРУУН ФРОНТ, декабрин 15. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Мүнөөдөр Советскэ Информационно бюро Клин городые манай сэрэгүүдтэй эзэлһэн тухайда мэдээсэбэ.

Клин городой түлээ болоһон байлаанууд зарим халы тодорхой мэдэһүүдтэй нийе байна. Генерал Лелюшенкын сэрэгүүд хэдэн үдэрэй саада тэе немецкэ хамгаалгын газарнууде бута сохөдөд өхө түргэн довтолгодо орожо хэдэн арбаад нуурин газарнууде немецкэ эзэмлэгшэдтэ сүлөөлһэн ба Рязань городые эзэлһэн байгаа. Немецкэ-фашистка хүрэг дээрмөд тон олон автомашинна, өхө буу ба сэрэгэй бусад хэрэгсэлүүдтэ харгын дэгүүр хадаа Клин город тээшэ сухариха эхилһэн юм.

Дайсаные үзэе ялаһан советскэ сэрэгшэд немецүүдтэй амиды хүсэл ба техникыне үгы хэжэ, сухариха ябган фашистүүдтэ намнажа үргэлжэлһөөр абаа хэн. Угаа өхэ гээлтэдэ орошо уур шарга бусалһан дайсан хадаа бугаржуулаһан ружейүүдтэ тогтохые армизэбэһе, манай частьнуудтар түрлэжэ нуурин тохойнууде хойно хойноһон орхи баруун-хойшоо сухариха баатай болоһон байгаа.

Генерал Лелюшенкын боецтэ городые тойронно хүрээлэл уваруулан хабжа, үнэрөө һүбиндэ гөрөдтэ довтолжо эми. Немецүүдтэй хатуу эсэргүүсэл гэдэргэе сохөд тэдэнэр Клин городто ороһон байна. Үйлэһэн дээр хатуу шанга тулалдаан болжо, эдэ чэс үргэлжэ. Дайсан энэ янза дарагдаһан хад бута сохигдоһон байха юм.

Клин город дахин советскэ доо. Тэрэнэй үлэһэнүүдээр алуһан ба шархатаһан немецкэ дүүрэн хэбтөнө. Бидэнэрэй буудалһан өхө олон трофейнуудтэй абаһа байна.

Бутанино гэдэг тосхондо немецүүд өхө олон буурууде, танк нууде суглуулжа, бүхэжүүлгын

ДАЙЛАДАЖА БАЙГАА АРМИ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арылатан дайсаные артиллеристүүд алам буулажа байна. (ТАСС-эй фотохроникэ).

Абаһан уялгая дүүргэжэ байна

Сэлэнгын МТС-эй дэргэдэхи партиан өхнүр...

Наркомземэй үгэһэн түсэбэй ёһоор, 1943 оной мартын 1 болтор 31 трактор...

Уялгата тушаалгануудаа болзорһоонь урид дүүргэбэ

Гүрэндэ тушааха түлэбэринүүдэ болзорһоонь урид тушаагаа, 1942 онойгоо хүдөөжажын продуктуудыг авайсаар оруулжа байһан хилжээдү үдэрһөө үдэртэ болоһорно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бурнөхмөнсоюзын «Красна Путь» артелиин сабхи өдөг цехэй даабарья 140-һөө эдшээ процент дүүргэжэ мастертстахановец Ф. И. Шпренк.

Халуун эдибхитэйгээр хабаадана

Доржстайн сомоной «Социализм» колхозой эрхтэй ба эмэгтэй членүүд бүгдөөрөө Улаан Армийда зориулан эдөө хоолой элбэг эхэ резерв байгуулгата халуун эдибхитэйгээр хабаадана.

„Зургаанай зам“ артелиин шадбаритай хүдэлмэри

Манай ажал хүдэлмэри болбол саг жэлэй уларил ба дэлхэйн байгалийн эрхэ мэдэлдэ үгтэһэн байха ёһотой байгаа.

„Зургаанай зам“ артелиин шадбаритай хүдэлмэри

дээрһөө элэрэн гараһан алдартай суутай хүнүүд олоо. Медальта нүхэр Базар Балмаев энэ жэлдэ сабшалангаа тон һайнаар үгтэжүүлэн оруулжа, овоотхон түршадһан газарнуудаа га бүхэн 100 бүхал абаһан байна.

Партийна эдибхитэнэй суглаан болобо

Улаан-Удэ городской партиан эдибхитэнэй суглаан болобо, агитационно олонитын хүдэлмэри тухай ВКП(б)-гэй Улаан-Удны Горкомой секретарь нүхэр А. Шербаковой эдибхитэнэй совособо.

Эдибхитэнэй болбол агитационно олонитын хүдэлмэриг байһан агуу дунды дэлгэрэйгээр хариулаха. Илангана городской эдибхитэн болбол зоний дунда элбэг төмөөр эдибхитэнэй хэзэ явадалда эдибхитэйгээр хабаажа шадаргагүй, харин партиан, советск ба ажаһын зарим хүтэбэрилгэгч болбол эдибхит хэһээ арасхан баримтыг төмдөгжэжэ.

Фронтдоху боецүүдтээ шэнэ жэлээр дашарамдуулагдаһан бэлэгүүд

21.000 түхэргэй бэлэг

Амитан дүрсөө алданан муулай харамдууныг—тонуулаша Гитлерэй сэрэгүүдэ тоһон тоһорог боаторыг сохижо байгаа алдар суута сталинск баатаруудта шэнэ жэлэй бэлэгүү энэ элигээтэ тухайда гайхамшаг патриотическа үгэхэл гаргаһан Улаан-Удэ городской мях-консервын комбинатай түдэһмэришад, албахагшад ба инженерно-техническэ хүдэлмэришад хори нэгэ мянган түхэргэй сэнэй элбэг түрээш бэлэгүүдэ суглуулаба. Эдэ бэлэгүүдэ хүдэтэ боецүүдтээ хүртэжэ үгэхэн тулада эрхим ставхановец нүхэр Мария Николаевна Кучмар гэгшынэ элигээхээр томлоод байна.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозойхидой эдибхи

Тарбагатайн аймагай Ехэ Куковский сельсоветэй «Победитель» колхозой дүрбэлхэй номерой бригадта суглаан болобо, энэ суглаан дээрэ колхозиниүүд болбол өд зүйл ба мүнэнэй шүүбэрийн лотерей 1270 түхэригтэ захилба. Тэрэнһээ гадур фронтто туһажмаха үзүүдхэ резервын фондто үгэхэн түлөө 49 центнер картабха, 7 толгой хони ба 18 талха шаджа гэжэ мүн тэрэшэлэн шийдэбэл. Бригадир нүхэр Андреев 7 центнер картабха, нөгэ хони шаджа Улаан Армийн резервын фондто үгэхэ гэдэн уларгэ абаха зуураа, 100 түхэригтэ лотерейн билет захилһан байна.

Унэн зүрхэнэй үгэһүүд

ВМАССР-эй Наркомземэй тусхай таһаг соо ороходо, стонууд дээр гүүр, шкэфуд соогуур дүүрэн пакедууд, хавсрагтай юмунүүд ба үнгэ бүрийн торгоор урлажа өһөн үзэхэлэнтэй гоо алуурнууд ябгалан табиятай яларжа байба. Эдэ хадаа үзэнхэ туранка фашистскэ нохосуудыг үгэсэ сохижо байгаа героическа Улаан Армийнгаа шэн габьяата баатарнуудта — боецүүд, командирнууд ба политкүдэлмэришэдтэ шэнэ жэлээр дашарамдуулан элигээхэ бэлэгүүд болоно.

Эдибхитэйгээр захибад

Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ (Дунда Бүхэн) колхозой членүүд эд зүйл ба мүнэнэй шүүбэрийн лотерей гаргачэ гэдэн нөгэ хони, ямаанай арха гэгэ мэтэ оруулба. Эдэ түрүүш колхозиниүүдэй эрхим жэшээгээр тус колхозой хэдэн олон членүүд дулаан хубсаһанай, эхэ хоолой резервүүдтэ ба оборонны фондто хүдөөжажын продукт, үхэр мал ба бусад бэлэгүүдэ элбэгээр оруулжа байна. Мүнөө энэ артелиин олонхи членүүд хони гахай ба бусад малуудыг оборонны фондто оруулхын тула таргалуулжа захалһаар 20—30 хонибэ.

БАЯН ОЛЗО

Жамбал Мункуев элэр бага наһанһаа хойшо агнуурын хойноһоо абаһан нилээн баян дүүргэжэ хүн юм. Тэрэнэй агнуурида ябаагүй байһан хада уула, ой тайга гэжэ Яруунын амаг соо үгы шахуу юм.

Жатай саг гэжэ тоологдог гэшнэ. Би өөрнөгөө дүй дүршэлэе залуу агнуушадта шадбарий болгохын тула энэ жэлдэ оролдожо байһаб.

Үндэр ургаса хурялгын зарим хэдэ дүй дүршэлнүүд

Үндэр ургаса хурялгын хүдэлмэриг үзэхэдэ, РСФСР-эй Верховно Советэй депутат нүхэр М. Е. Ефремовой гайхамшагта хүдэлмэрийн байлг дүй дүршэл манай орол дотор үргэжэр шадарга.

Үндэр ургаса хурялаад байһада зарим хүнүүд гайхайн хэдэр гайхайн дээрһээ нөгэ газарта арбаашы колос хуудганаһа нимэ ургаса гараһын мэдэгдэлгүй гэжэ хэлэһэн юм. Энэһэй колосой утань 11 сантиметр, үргэһиний 3 сантиметр хэмжүүртэй һэн.

